

MOLUȘTE DIN PUNCTE FOSILIFERE HUNEDORENE AFLATE ÎN COLECȚIA MUZEULUI JUDEȚEAN HUNEDOARA-DEVA

Număr	Locul de găsit	Specie	Număr de exemplare	Observații
1	Lăpugiu de Sus	<i>Cherithium maguricum</i>	1	
2	Lăpugiu de Sus	<i>Nassa korobkovi</i>	1	
3	Lăpugiu de Sus	<i>Cherithium maguricum</i>	1	
4	Lăpugiu de Sus	<i>Nassa korobkovi</i>	1	
5	Lăpugiu de Sus	<i>Cherithium maguricum</i>	1	
6	Lăpugiu de Sus	<i>Nassa korobkovi</i>	1	
7	Lăpugiu de Sus	<i>Cherithium maguricum</i>	1	
8	Lăpugiu de Sus	<i>Nassa korobkovi</i>	1	
9	Lăpugiu de Sus	<i>Cherithium maguricum</i>	1	
10	Lăpugiu de Sus	<i>Nassa korobkovi</i>	1	

MARCELA BALAZS

Printre valorile de patrimoniu științific național existente pe teritoriul județului Hunedoara, un loc important îl ocupă rezervațiile paleontologice și îndeosebi cele de faună badeniană, sarmațiană, de la Lăpugiu de Sus și de la Buituri.

Depozitele badeniene-sarmațiene cuprind suprafețe mari în bazinul Hunedoarei dar ele afluează numai în câteva puncte dintre care cele mai importante și mai cunoscute sînt locurile numite Pirul Coșului (la vest de Ilia) și Fintina lui Ioan (situat la cca. 2 km. de Buituri înspre satul Sîncrai). În ambele locuri, într-o deschidere naturală în viroaga unui torent, apar straturi alternative de marne cenușii și nisipuri gălbui-micacee, foarte slab sau deloc cimentate, cu o faună fosilă extrem de diversă și bogat reprezentată. În aceste straturi cochiliile sînt bine dezvoltate atingînd talii mari, păstrîndu-se toate detaliile sculpturii și formei.

Primele studii referitoare la punctul fosilier Lăpugiu apar încă din 1780. Prima monografie a formelor fosile din acest loc aparține lui Höernes (publicată între anii 1856—1870). Moluștele fosile de la Lăpugiu au fost studiate de către Neugeboren L. (1846—1872), Boettger (1896—1905), lucrările acestor specialiști contribuind la renumele zăcămintului care devine astfel unul dintre cele mai importante din Europa.

În ceea ce privește cercetările paleontologice asupra faunei de la Buituri, primele cercetări au fost efectuate de către J. E. Fichtel (1780) care în lucrarea sa dă primele date despre fauna terțiară, determinînd și prima listă de genuri de moluște din regiune. Între lucrările de paleontologie care tratează fauna de la Buituri se numără și cele ale lui Fr. Zikeli (1851) care face o comparație a faunei de la Buituri și Lăpugiu cu cea din Bazinul Vienei și a regiunii din vestul Europei. După anul 1900 depozitele de la Buituri au mai fost descrise de B. Zalany (1913) care dă lista sistematică pentru fiecare strat iar în anul 1955 G. Moisescu efectuează primul studiu monografic privind stratigrafia și fauna de moluște a acestei regiuni și descrie 151 specii dintre care 2 specii noi pentru știință (*Cherithium maguricum* și *Nassa korobkovi*) și 7 varietăți noi.

Materialul de la Lăpugiu și Buituri care formează obiectul investigației noastre este constituit din:

1. Piese care fac parte din vechea colecție paleontologică a muzeului. Acest material colectat între anii 1900—1934 de către I. Mallazs și I. Hațeganu cuprinde un număr de 690 exemplare.

2. Piese noi în număr de 602 exemplare colectate între anii 1967—1984, de către specialiștii și colaboratorii muzeului: Nuțu A., Burnaz S., Balazs M., Marincaș V.,

Din prelucrarea întregului material mai sus menționat, material însumând 1292 piese aparținând la:

13 familii	17 familii
lamelibranchiate	gasteropode Lăpugiu
15 genuri	24 genuri
10 familii	15 familii
lamelibranchiate	gasteropode Buituri
12 genuri	17 genuri

rezultă următoarea listă faunistică:

INCRENG. MOLLUSCA
CL. LAMELLIBRANCHIATA
ORD. NUCULOIDA
FAM. NUCULIDAE
GEN. NUCULA

Nucula nucleus L.

7 ex.

ORD. ARCOIDA
FAM. ARCIDAE
GEN. BARBATIA

Barbatia (Barbatia) barbata L. — 5 ex.

GEN. ANADARA

Arca (Anadara) diluvii Lamarck — 11 ex.

Arca (Anadara) turronica Dujardini — 11 ex.

Arca biangula L. — 7 ex.

FAM. GLYCYMERIDAE
GEN. GLYCYMERIS

Glycymeris (Axinea) pilosus deshayesi (Mayer) L. — 9 ex.

ORD. PTEROIDA
FAM. PECTINIDAE
GEN. PECTUNCULUS

Pectunculus glycymeris L. — 5 ex.

Pectunculus cor obtusatus Partsch — 7 ex.

Pectunculus pilosus L. — 6 ex.

GEN. PECTEN

Pecten (Flabelliptecten) besseri Andrz. — 10 ex.

Pecten aduncus Eichw. — 4 ex.

FAM. SPONDYLIDAE
GEN. SPONDYLUS

Spondylus radula Lamk. — 8 ex.

ORD. TRIGONOIDA
FAM. LUCINIDAE
GEN. LUCINA

Lucina (Linga) columbella Lamk. — 7 ex.

ORD. VENEROIDA
FAM. CARDITIDAE
GEN. CARDITA

Cardita (Megacardita) juanneti Bast. — 6 ex.

Cardita (Venericardia) partschi Goldffus — 5 ex.

FAM. CARDIIAE
GEN. CARDIUM

Cardium praechinatum Hilber — 15 ex.

Cardium edule comune Mayer — 7 ex.

Cardium cerastoderma multicostatus L. — 25 ex.

Cardium vindobonense Partsch — 11 ex.

FAM. MACTRIDAE
GEN. MACTRA

Mactra eichwaldi Lask. — 11 ex.

FAM. VENERIDE
GEN. VENUS

Venus (Ventricoloidea) multillamela Lamarck — 21 ex.

FAM. CHIONIDAE
GEN. CHIONE

Chione (Clausinella) basteroti Deshayes — 13 ex.

ORD. MYOIDA
FAM. CORBULIDAE
GEN. CORBULA

Corbula (Corbula) carinata Dujardini — 11 ex.

Corbula (Varicorbula) gibba Olivi — 29 ex.

FAM. MERETRICIDAE
GEN. PITAR

Pitar (Callista) chione = *Meretrix (Callista) chione* L. — 17 ex.

CLASA GASTROPODA
ORD. ARCHAEOGASTROPODA
FAM. TROCHIDAE
GEN. OXYSTELE

Oxysteles orientalis Cossmann — 15 ex.

ORD. CAENOGASTROPODA
FAM. CERITHIDAE
GEN. CERITHIUM

Cerithium (*Ptycocerithium*) *crenatum* Brocchi — 100 ex.

Cerithium (*Thericium*) *rubiginosum* Eichw. — 143 ex.

FAM. POTAMIDIDAE

GEN POTAMIDES

Potamides (*Pirenella*) *mitralis* Eichw. — 39 ex.

Potamides *bicostatus* Eichw. — 63 ex.

GEN TEREBRALIA

Terebralia *lignitarum* Eichw. — 21 ex.

FAM. TURRITELLIDAE

GEN TURRITELLA

Turritella (*Archimediella*) *turris* Basterot — 71 ex.

Turritella (*Archimediella*) *pythagorica* L. — 53 ex.

Turritella (*Torculoidella*) *bicarinata* Eichw. — 25 ex.

Turritella (*Torculoidella*) *erronea* Cossmann — 19 ex.

Turritella (*Torculoidella*) *subangulata* Eichw. — 23 ex.

FAM. NATICIDE

GEN NATICA

Natica *millepunctata* Lamarck — 11 ex.

Nerita *radula* L. — 12 ex.

Natica *bulbiformis* Sowerby — 15 ex.

Natica *catena* *helicina* Brocchi — 31 ex.

Natica *josephina* Risso — 3 ex.

FAM. APORRHAIDE

GEN APORRHAIS

Aporrhais *pes pelicani* L. — 54 ex.

FAM. STROMBACEAE

GEN STROMBUS

Strombus *coronatus* L. — 3 ex.

FAM. MURICIDAE

GEN MUREX

Murex *tortuosus* Sowerby — 17 ex.

Murex *sublavatus* Höernes — 11 ex.

Murex *aquitanicus* Gratelamp — 5 ex.

Murex *goniostomus* Partsch — 19 ex.

Murex *pomiformis* L. — 7 ex.

FAM. NASSIDAE

GEN NASSA

Nassa *obliqua* Hilber — 5 ex.

Nassa *restitutiana* *buiturica* Moisescu — 33 ex.

Nassa *rosthorni* Partsch — 7 ex.

FAM. VOLUTIDAE

GEN VOLUTA

- Voluta haueri* Höernes — 3 ex.
 GEN ANCILLA
- Ancilla glandiformis* Lamk. — 7 ex.
 FAM. MITRIDAE
 GEN MITRA
- Mitra striatula* Brocchi — 5 ex.
 FAM. CANCELLARIDAE
 GEN SVELTIA
- Sveltia lyrata* Brocchi — 2 ex.
 GEN. CANCELLARIA
- Cancellaria suessi* Brocchi — 7 ex.
 FAM. FUSSIDAE
 GEN FUSSUS
- Fussus hossi* Partsch — 11 ex.
Fusus longirostris L. — 11 ex.
 FAM. CONUSIDAE
 GEN CONUS
- Conus (Conuspira) dujardini* Deshayes — 7 ex.
Conus (Lithoconus) fuscocingulatus Bronn — 7 ex.
Conus (Lithoconus) ponderosus Brocchi — 6 ex.
Conus (Lithoconus) friedbergi Moisescu — 10 ex.
Conus mercati L. — 5 ex.
 FAM. PLEUROTOMIDAE
 GEN DRILLIA
- Drillia angustae* Höernes — 5 ex.
 GEN CLAVATULA
- Clavatula ursulae* Höernes — 10 ex.
Clavatula asperulata Lamarck — 10 ex.
Clavatula doderlini Michelotti — 10 ex.
 GEN SURCULA
- Surcula reevei* buiturica Bellardi — 10 ex.
 GEN PLEUROTOMA
- Pleurotoma cataphracta* Brocchi — 10 ex.
Pleurotoma coronata L. — 10 ex.
Pleurotoma badensis Höernes — 5 ex.
 FAM. TEREBRIDAE
 GEN TEREBRA

Terebra neglecta Michelloti — 5 ex.
Terebra fuscata buiturica Moiescu — 40 ex.

FAM. RISSOIDAE
 GEN MOHRENSTERIA

Mohrensteria inflata L. — 12 ex.

FAM. COLUMBELLIDAE
 GEN COLUMBELLA

Columbella (*Mitrella*) *scripta* Andr. — 11 ex.

Din enumerarea listei faunistice alcătuite pe baza materialului prelucrat de noi, constatăm că în cuprinsul ei figurează următoarele specii cunoscute ca aparținând exclusiv sarmațianului inferior:

Murex (*Ocenebra*) *sublavatus* Basterot
Clavatula sotteri Michelotti
Cardium vindobonense Partsch

Dintre aceste specii, primele 2 specii sînt de importanță decisivă pentru stabilirea poziției stratigrafice a stratelor fosilifere de la Lăpugiu și Buituri, ele fiind considerate drept deosebit de caracteristice părții bazale a sarmațianului inferior.

Din studierea faunei celor 2 bazine (Lăpugiu, Buituri) ne dăm seama că în timpul badenianului a existat o legătură strînsă între cele 2 bazine; după cum arată compoziția speciilor există mai mult de 85% specii comune celor două bazine.

Bibliografie

1. Barbu C. *Paleontologie*, Edit. did. și pedag., București, 1968
2. Foteșcu R., „O importantă rezervație paleontologică pe teritoriul municipiului Hunedoara-Cuibul fosilifer Buitur-“. *Acta Musei Devensis, Sargetia, Series Scientia Naturae*, 1975—1976, Deva, XI—XII, p.: 113—125.
3. Hanganu E., Grigorescu D., *Paleontologie*, 1983, Edit. did. și pedag., București.
4. Koch A., *Der Tertiärer Siebenbürgens Neogen*, Budapest, 1900, vol. II.
5. Macarovici N. Turculeț I., *Paleontologia stratigrafică a României*, 1972, Edit. Tehnică, București.
6. Marincăș V. Nuțu A. Gheorghiiță C., *Moluște tortoniene de la Buitur în colecția muzeului Deva*, *Acta Musei Devensis, Sargetia*, Deva, 1970, vol. VII, pag.: 275—281.
7. Marincăș V. Nuțu A. Gheorghiiță C., *Moluște tortoniene de la Popești-Hunedoara în colecția muzeului Deva*, *Acta Musei Devensis Sargetia*, Deva, 1969, vol. VI, pag. 213.
8. Martonffi L., *Beiträge zur fossilen Fauna von Buitur* Orvos termeszettud. *Ertesítő Kolozsvár*, 1893, Budapesta, vol. XV.
9. Moiescu G., *Stratigrafia și fauna de moluște din depozitele tortoniene și sarmațiene din regiunea Buituri*, 1955, Edit. Acad. R.P.R., București.
10. Neugeboren, L., *Systematische Verzeichnis der in den Straten bei Buitur auf Felse Pestes Dorfgebieten unweit Vajda Hunyad vorkommend. Tertiär Molusken Gehäuse*, *Verh. u. Mitt. sieb. Ver. f. Naturw in Hermannstadt*, Wien, 1860, T. XI

11. Nicorici E., *Stratigrafia neogenului din sudul bazinului Simleu*, 1972, Edit. Acad. R.S.R., București.
12. Nicorici E., *Paleontologie și geologie istorică cu elemente de geologie generală*. Litografia Univ. Babeș-Bolyai, 1974, Cluj-Napoca.
13. Z al a n y B. *Neue Beiträge zur obermediterranen Fauna von Bujtur*, Jahresber. d.k. Ung. geol. Anst., 1931
14. Z ik e li Fr., *Tertiär versteinerungen von Buitur (Buitur) und Lăpușnic, verbunden mit den entsprechenden, Lokalitäten*, Verh. u. Mitt. d. siebenb. Ver. Naturw. in Hermannstadt, Wien, 1851.-T. II.

**DES MOLLUSQUES PROVENANT DES ZONES FOSSILIFÈRES DE HUNEDOARA
QUI SE TROUVENT DANS LA COLLECTION DU MUSÉE DE DEVA**

Résumé

La liste systématique présentée par l'auteur renferme 1292 espèces des mollusques fossiles qui se trouvent dans la collection du Musée de Deva (le département de Hunedoara). Les espèces ont été collectées dans les dépôts fossilifères de Buituri et Lăpușiu de Sus (le département de Hunedoara).